کرکره «هنر فردا» بالا رفت

موسسه فرهنگی- آموزشی «هنر فردا» از تیرماه امسال با برگزاری پنج کارگاه تخصصی، فعالیت خود را در حوزه تئاتر آغاز کرده است. این را روابط عمومی این موسسه به جام جم اطلاع داده و در ادامه افزوده این موسسه برای آغاز به کار این بخش، از حضور استادانی چون مسعود دلخواه، رضا کیانیان، عطاءا... کوپال، حمیدرضا نعیمی و آرش آبسالان بهره می‌برد.

عکاس ایرانی در هلند

این روزها نمایشگاه «روی زمین- تصور، تکنولوژی و دنیای طبیعی» در موزه فوم آمستردام برپاست و آثاری از مهرعلی رزاق‌منش به عنوان یکی از ۲۷ عکاس معاصر آنجا به نمایش در آمده است. آن‌طور که هنرآنلاین نوشته این هنرمندان از واقعیت مجازی، رسانه‌های اجتماعی، Google Earth و دیگر امکانات تصویری که ما با آنها در ارتباط هستیم، استفاده می‌کنند. این نمایشگاه تا ۱۲ شهریور برپا خواهد بود.

نگاه

دل ما به بابایی‌ها خوش است

محمدمهدی همت

فرزند شهید همت

اعتقاد دارم کسی که در زمینه فرهنگ فعالیت می‌کند، در درجه اول باید به یک خودساختگی نسبی رسیده باشد و علاوه بر این، شعور درستی برای درک مسائل مختلف فرهنگی داشته باشد. امروز بعضی از افرادی که قلم به دستند، از آن درک درستی که گفته شد برخوردار نیستند و همین مسأله باعث شده از حیث جهان بینی، آدم‌های سطح پایینی به حساب بیایند.

در دین ما آمده است آنان که می‌روند کاری حسینی کرده‌اند و آنان که می‌مانند باید کاری زینبی کنند.

به نظر من این کار زینبی همان کار فرهنگی است. اگر حضرت زینب (س) نبود، چیزی از عاشورا و آرمان‌های امام حسین (ع) به دست ما نمی‌رسید.

بنابراین ارزش کار فرهنگی در این میزان و درجه است و امروزه یکی از علمداران فرهنگی ما گلعلی بابایی است.

گلعلی بابایی آن گونه که می‌گویند در جنگ در همه صحنه‌ها علاوه بر سلاح، کاغذ و قلم نیز به همراه داشته است. او در حین جنگ می‌نوشت و این روحیه جست‌وجوگری را همان زمان نیز داشت.

من بابایی را از سال ۷۳ در مناطق جنگی دیدم و بعدها با شهید حسین همدانی به منزل ما می‌آمدند. بابایی همیشه با شهیدان سال‌های بعد و بچه‌های تفحص همراه و همگام بود و دور او پر بود از گل‌های مختلفی نظیر حسین بهزاد و ابوالفضل سپهر و دیگران.

گلعلی بابایی فروتن و افتاده است اما باید بدانیم او از آنچه نشان می دهد به مراتب بالاتر است. او بود که حوزه لشکرنویسی را ابداع کرد و به جای پرداختن به آدم‌ها به لشکرها پرداخت.

من در خصوص رونمایی کتابی از بابایی نوشتم: «ما خودمان را مدیون شما می‌دانیم» و حالا این حرف را دوباره تکرار می‌کنم. این را به حسین بهزاد هم گفته‌ام. اگر امثال اینها نبودند ما در حوزه تاریخ‌نگاری و مستندسازی خیلی خلأ و کاستی داشتیم. البته می‌دانم فعالان این حوزه مرارت و سختی‌های زیادی را تحمل می‌کنند اما خدا را به خاطر حضورشان شکر می‌کنم چرا که دل ما نیز به همین نویسندگان و آثارشان خوش است.

اگر امثال بابایی و بهزاد در تاریخ مستندنگاری جنگ و تاریخ شفاهی حضور نداشتند بسیاری از وقایع و زندگی‌نامه‌های مهم رزمندگان و شهیدان هشت سال دفاع مقدس به این وضوح و روشنی به نسل ما منتقل نمی‌شد.

بسیاری می‌گویند که این نسل جنگ را درک نکرده و چیزی از آن نمی‌داند. اینجاست که نقش بسیار مهم امثال گلعلی بابایی مشخص می‌شود. بابایی و دوستانش کاری کردند که نسل ما که با جنگ از نزدیک آشنایی ندارد لحظه لحظه سال‌های دفاع مقدس را لمس کند و با شهدا و رزمندگان و خاطرات آنها زندگی کند.

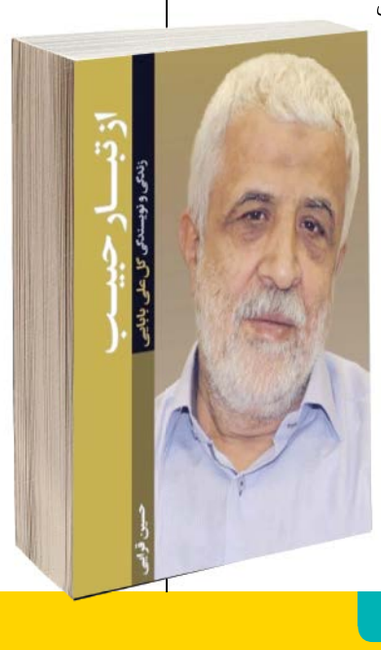

نگاهی به زندگی و بیش از ۳ دهه فعالیت گلعلی بابایی، نویسنده و پژوهشگری که لشکرنویسی جنگ از شاخص‌ترین فعالیت‌های اوست

زنده‌ام که روایت کنم

زینب مرتضایی فرد

دبیر ادبیات و هنر

یک زندگی ساده، خیلی ساده. درست مثل زندگی همین حالایش. از روستای برار در چالوس شروع شده، هفتم مهر سال ۱۳۳۹. بعد هم آمده تهران. تهران سال ۱۳۴۸ با همان کوچه و پس‌کوچه‌های خاکی امامزاده عبدا... و سپس محله جی. سال‌ها درس خواندن و کار کردن همزمان، بعدتر هم پیوستن به انقلاب. آمد و شد به مسجد جوادالائمه و گذشتن و گذشتن از سال‌ها تا رسیدن به زمستان ۱۳۶۱. همان زمستانی که پای گلعلی بابایی را به جبهه باز کرد. او اولین بار ۱۵ ماه پس از آغاز جنگ تحمیلی راهی جبهه شد و چنان دلش گیر کرد که تا پایان جنگ به مدت ۵۵ ماه در مناطق عملیاتی ماند. چند بار هم مجروح شد، اما کوتاه نیامد و دل نکند از میدان. پس از پایان جنگ تحمیلی در سال ۱۳۶۹ همراه تعدادی از پیشکسوتان جنگ، گروه تفحص شهدا را در لشکر ۲۷ محمد رسول‌ا... تشکیل داد. احتمالا افراد خیلی کمی می‌دانستند او در روزهای جنگ، زیر آتش گلوله و خمپاره، دفتر روزانه‌اش را از خودش جدا نمی‌کند و هر روز می‌نویسد آنچه را پیرامونش اتفاق می‌افتد. دفترهایی که شده بودند هفت جلد قطور و بعدتر در قالب دو کتاب به نام‌های نقطه رهایی و غربت هور چاپ شدند. همین اتفاق ساده روزانه‌نویسی کم‌کم او را به نوشتن از دفاع مقدس واداشت و وارد کارهای پژوهشی این عرصه شد. اول با زندگینامه‌نویسی شروع کرد و بعد رسید به نوشتن از یگان‌های نظامی و عملیات.

چند اثر از ۳۸ اثر شاخص

انتشار همپای صاعقه در آبان ۱۳۷۹ نام او را سر زبان‌ها انداخت. او کتاب را با همکاری حسین بهزاد و بعدتر هم جلد دومش را با نام ضربت متقابل به تنهایی نوشت. همپای صاعقه، کتابی تاریخی و شرحی مستند از نحوه تشکیل لشکر ۲۷ محمد رسول‌ا... بود که مورد توجه رهبری هم قرار گرفت و بر آن تقریظ نوشتند و او را با شوخی شیرینی «آقای گل» خطاب کردند. در ادامه مسیر، رهبری بر کتاب‌های دیگری از این نویسنده هم تقریظ نوشتند. پس از این دو کتاب بابایی و بهزاد به توصیه سردار شهید حسین همدانی، مجموعه روایت انصار را شروع کرده و دو کتاب به نام‌های از الوند تا قراویز و بهار ۸۲ را منتشر کردند. بابایی هرچند درگیر کارهای مطبوعاتی شد، اما هرگز نوشتن جدی برای دفاع مقدس را فراموش نکرد. سرلشکر محمدعلی جعفری در نیمه دوم سال ۱۳۸۸ خاطرات خود را از کودکی تا مقطع آزادسازی خرمشهر برای او و بهزاد روایت کرد تا این دو نویسنده همکار، کتاب کالک‌های خاکی را بنویسند. بعدتر هم در پاییز ۱۳۹۱، وقتی سردار محققی، فرمانده گردان حبیب‌بن‌مظاهر در سه سال پایانی جنگ، به گلعلی پیشنهاد کرد تاریخچه این گردان را بنویسد، او با کمال میل پذیرفت و دو کتاب گردان نهم و حبیب؛ تولدی دیگر را نوشت. کتاب سوم و پایانی کارنامه عملیاتی این گردان خواهد بود. پس از شهادت سردار حسین همدانی، گلعلی بابایی برای ادای دین به این شهید، طی تلاشی شبانه‌روزی، کتاب پیغام ماهی‌ها را- که سرگذشت‌نامه شهید همدانی است- به چهلم شهید رساند. این کتاب، پنجمین شماره از مجموعه بیست‌وهفت در ۲۷ محسوب می‌شود. این کتاب دربرگیرنده روایت دست اول سردار شهید حسین همدانی از ولادت تا مقطع تودیع وی از فرماندهی تیپ ۳۲ انصارالحسین (ع) در پاییز ۱۳۶۴ است. پیش از این کتاب، همکار و همراه همیشگی گلعلی یعنی حسین بهزاد بخشی از زندگی شهید همدانی را در کتاب مهتاب خیّن روایت کرده بود که در این کتاب از آرشیو آن استفاده شده است.

مردی از وسط میدان جنگ

بابایی در سال‌های فعالیت خود تاکنون ۳۸ کتاب در حوزه دفاع مقدس منتشر کرده است، از آثار زندگینامه‌ای تا گردان‌نویسی‌های درخشانی که سندهای تاریخی مهم و جالبی محسوب می‌شوند از شیوه اداره جنگی هشت ساله که بر ایران تحمیل شد و مردانه از رزمنده‌های وطنی شکست خورد. بابایی هنوز هم می‌نویسد، هنوز هم مشغول است و مسیرش را ادامه می‌دهد. او را می‌توان در زمره مردانی دانست که همه این سال‌ها تلاش کردند قهرمان ایران معاصر، رزمنده‌هایی که پای ایران ایستادند، فراموش نشوند. خیلی‌ها از این راه و مسیر نوشته‌اند، اما نوشته‌های گلعلی بابایی بوی جنگ می‌دهد، بوی کلمه‌های مردی که ایستادن مقابل دشمن را با تمام وجود خود درک کرده است. مردی که واقعا گل است؛ گلی که در کنار بوی تند باروت زنده مانده و به امروز رسیده تا به کاغذها جان بدهد...

جایزه‌ها

کتاب‌های همپای صاعقه، ضربت متقابل، آن سه مرد، بهار ۸۲، ماه همراه بچه‌هاست، تا آوردگاه الهاله، قلمی به رنگ خاک، شراره‌های خورشید پیغام ماهی‌ها و گردان نهم در جشنواره‌های مختلف ادبی، به عنوان کتاب‌های برتر شناخته شده‌اند.

تقریظ‌های رهبری

همپای صاعقه، ضربت متقابل، از الوند تا قراویز، ققنوس فاتح، کالک‌های خاکی و گردان نهم مورد تقریظ، تفقد و توجه مقام رهبری قرار گرفتند. وقتی تقریظ رهبر انقلاب بر همپای صاعقه منتشر شد این کتاب از هشت سال مهجوربودن درآمد و ناگهان ناشران مختلفی برای چاپ این کتاب در تیراژ گسترده، اعلام آمادگی کردند.

گلعلی بابایی از مستندنگاران برجسته حوزه دفاع مقدس است

گفت‌وگو با حسین قرایی که به تازگی کتابی درباره زندگی گلعلی بابایی منتشر کرده است

کم‌کار شده‌ایم

پیمان طالبی

ادبیات و هنر

گلعلی بابایی یکی از پرکارترین پژوهشگران و مستندنگاران حوزه دفاع مقدس در سال‌های اخیر است. او به همراه حسین بهزاد با تالیف کتاب «همپای صاعقه» شیوه جدیدی در مستندنگاری جنگ را بنا نهاد و این کتاب سبب شد بابایی به‌عنوان یک نویسنده و پژوهشگر جدی در حوزه ادبیات پایداری شناخته شود. کتاب‌های همپای صاعقه، ضربت متقابل، از الوند تا قراویز، ققنوس فاتح، کالک‌های خاکی و گردان نهم از جمله آثار بابایی هستند که در این سال‌ها مورد تقریظ، تفقد و توجه رهبر معظم انقلاب قرار گرفته‌اند. حال و بعد از چند دهه فعالیت موثر بابایی در حوزه مستندنگاری جنگ، حسین قرایی که او خود نیز از نویسندگان و پژوهشگران حوزه تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی است، کتابی با عنوان «از تبار حبیب» را در خصوص زندگی گلعلی بابایی تالیف کرده است. تاریخ شفاهی جزء حوزه‌های مغفول مانده در انقلاب اسلامی است و رهبر انقلاب بارها تاکید کرده‌اند خاطرات این چند دهه از انقلاب اسلامی باید بیشتر از این مستندسازی و ثبت شود. از تبار حبیب، روایت روزهای جهاد نویسنده‌ای است که یک روز در خط مقدم جبهه‌های نبرد پیش رو بود و حالا در خاکریز کتاب، علمداری می‌کند. به این مناسبت با حسین قرایی، نویسنده از تبار حبیب گفت‌وگو کرده‌ایم تا شخصیت بابایی را بهتر بشناسیم.

به عنوان اولین سوال چرا موضوع زندگی آقای گلعلی بابایی را برای پژوهش انتخاب کردید؟

گلعلی بابایی از کسانی است که در حوزه مستندنگاری طرح نویی در انداخته است. او به همراه حسین بهزاد از کسانی هستند که در حقیقت ژانر لشکرنویسی را جدی گرفتند. نثر گلعلی بابایی با بسیاری از نویسنده‌های این حوزه تفاوت دارد و از جهات بسیاری متمایز است. شاید گاهی زبان نوشته‌های بابایی به علت استفاده از تعابیر و اصطلاحات مربوط به ادوات جنگی، پیچیده و غامض باشد، اما نثر او و سبک نوشتاری منحصر به فردش در حوزه ادبیات پایداری بسیار قابل تامل و حائز اهمیت است. حتی زمانی که مخاطب به کتاب‌های دیگر گلعلی بابایی مراجعه می‌کند، تمایز او در نثر را متوجه می‌شود. به عنوان مثال، بابایی کتابی در همین ژانر مستندنگاری و زندگی‌نامه‌نویسی (زندگی‌نامه-مستند) دارد با عنوان «ماه همراه بچه‌هاست». این کتاب درباره شهید محمدابراهیم همت است و در این کتاب می‌توان تمایز بابایی در سبک نوشتاری را به وضوح بررسی کرد. کتابی با فضای بدیع در مستند پرتره شخصیت بزرگی مثل شهید همت که بیان خاطرات و تاریخ زندگی این شهید بزرگوار با زبانی بسیار هنرمندانه در آن روی داده است. در کل هرکدام از آثار جناب بابایی را در این حوزه بررسی کنیم، این تمایزهای نوشتاری در آنها به چشم می‌خورد.

جایگاه مستندنگاری جنگ در ادبیات امروز ما را چطور ارزیابی می‌کنید؟

طبعا از آنجا که این حوزه از علاقه‌مندی‌های من است، جایگاه نویسندگان آن را بسیار رفیع می بینم، اما اگر بخواهیم واقع بینانه نگاه کنیم باید بگوییم افراد کمی به طور جدی در این عرصه فعالیت کرده اند و وقتی می‌گوییم در این عرصه، لزوما منظورمان ادبیات جنگ یا انقلاب اسلامی نیست. اگر ادبیات معاصر را به صورت یک بازه زمانی ۹۹ ساله از ۱۳۰۰ تا ۱۳۹۹ ببینیم، تحقیقا باید گفت کمتر در جهت ضریب دهی رسانه ای به این دوستان ،گامی برداشته شده است. ما الگوها و اسوه‌های این چنینی را کمتر می‌شناسیم و کمتر به آنها می‌پردازیم. به عنوان مثال، چندکتاب درباره زندگی حیدر یغمای خشتمال نیشابوری که جنس اشعارش از جنس خلاف آمد عادت است، منتشر کرده ایم؟ به تعبیر نظامی: «آنچه خلاف آمد عادت بود / قافله سالار سعادت بود» ولی ما این قله را فراموش کرده‌ایم و در فضای زندگینامه‌نویسی مستند این شاعر هیچ اثری نداریم. نه تنها در حوزه ادبیات و نشر، بلکه باید پرسید در حوزه سینما و رسانه‌های تصویری چه کرده ایم؟ به اعتقاد من، امروز باید از دستگاه‌های دولتی مطالبه کرد که بدانیم در این سال‌ها چند مستند پرتره درباره چهره‌ای مثل قیصر امین پور کارکرده‌اند؟

می‌خواهم بگویم وقتی می‌بینیم درمورد امثال گلعلی بابایی، سبک نویسندگی و سیره زندگی او اثری وجود ندارد، خودم مجبورم شش ماه وقت بگذارم و این کتاب جمع و جور را در حوزه تاریخ شفاهی ایشان کار کنم.

از تبار حبیب، اولین اثر شما در حوزه تاریخ شفاهی نیست. شما تاکنون آثار متعددی در این حوزه با نشر شهید کاظمی کار کرده‌اید. سوال من این است که امروز برای بهتر شدن کیفیت و کمیت کتاب‌های این حوزه چه باید کرد؟ وظیفه مسؤولان و سیاست‌گذاران در این خصوص چیست؟

اگر مسؤولان در جهت حمایت حداکثری در نشر و ضریب دادن به تولیدات این چنینی کمک کنند، کار بزرگی انجام داده‌اند. درحقیقت اگر مسؤولان تقریبا کاری نکنند، ما راحت‌تریم! گاهی وقت‌ها بودجه‌هایی به طرح‌های تاریخ شفاهی اختصاص داده می‌شود که در نهایت به گونه‌ای دیگر خرج می‌شود، اما اگر مسؤولی بنای کارکردن در این حوزه را داشته باشد، بهترین جای فعالیت در این حوزه، آموزش و پرورش، حوزه هنری و وزارت ارشاد است. واقعا باید پرسید وزارت ارشاد در این عرصه چه کرده است؟ ما امروز می توانیم در استان‌های‌مان حداقل ۱۰ چهره برجسته در حوزه‌های مختلف معرفی کنیم. اداره‌های کل ارشاد در سطح استان‌ها می‌توانند در این خصوص کارهای جدی کنند. البته جوان‌ها در این عرصه خودشان کار خود را می کنند. من برای نوشتن این مجموعه تاریخ شفاهی از کسی حمایتی نگرفتم. خودم مصاحبه کردم، خودم هزینه طرح جلد می‌دهم و ... و نتیجه‌اش این شده که امروز کتاب‌های تاریخ شفاهی من به ۱۲ عدد رسیده است. اما می خواهم بگویم خود ما هم کم‌کار شده‌ایم. کار کردن در این عرصه، مستلزم همت جدی و دلسوزی نسبت به ادبیات و زبان فارسی است.

شنیده‌ام در حوزه تاریخ شفاهی دو کتاب دیگر در دست چاپ دارید.

بله. در سه سال اخیر روی دو جلد کتاب کار کردم که طی چندماه آینده منتشر می‌شوند. اولی یک کتاب ۳۰۰ صفحه‌ای درباره زندگی هنری مازیار بیژنی، کاریکاتوریست انقلابی است و دیگری زندگی و سلوک شعری جواد محقق است که کار مفصلی است. هردوی این آثار توسط نشر شهید کاظمی منتشر خواهند شد.

خوش خبر

ترجمه «شاهنامه» فردوسی به زبان عربی

علی زلیخه از ترجمه «شاهنامه» فردوسی به زبان عربی خبر داد و خواستار مشارکت ایران در چاپ کتاب‌های فرهنگی شد.

او ترجمه عربی «منطق‌الطیر» فریدالدین عطار را که مجوز چاپ آن را نیز از وزارت اطلاع‌رسانی سوریه گرفته است به رایزن فرهنگی ایران تقدیم کرد و خواستار همکاری این نمایندگی برای چاپ و انتشار این اثر شد.

عدد اول

دستگیری سارقان آثار بنکسی

شش نفر در فرانسه به دلیل سرقت یکی از آثار هنری بنکسی بازداشت شدند. آن‌طور که فارس نوشته، اثر به سرقت رفته برای یادبود قربانیان حملات پاریس در سال ۲۰۱۸ کشیده شده و دختر جوان غمگینی را نمایش می داد که روی در سالن کنسرت بَتَکلان در پاریس مورد حمله تروریستی قرار گرفته بود.

۶

عدد دوم

گام سی و هفتم فیلم کوتاهی‌ها

جشنواره فیلم کوتاه تهران به گام سی و هفتم خود رسید و فراخوان خود را روز گذشته ارائه کرد. این جشنواره بین المللی فیلم‌هایی با رویکرد خلاقانه و نوآورانه بر نشاط اجتماعی، امید به آینده، عدالت‌خواهی، مبارزه با فساد، انسجام ملی و توجه به سرمایه‌های اجتماعی تأکید می‌کند.

۳۷